

Yrkande
2021-01-27

Socialdemokraterna

Yrkande angående motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Pernilla Börjesson (SD) om att säkerställa språkkrav för anställda inom äldreomsorgen i Göteborgs Stad

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige:

1. Motionen avslås.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, förskolenämnden och grundskolenämnden får i uppdrag att planera och genomföra språklyft som kompetenshöjande insats för identifierade anställda inom äldreomsorg, funktionshinder, fritidshem och förskola. Utbildningen ska vara förlagd till arbetstid och påbörjas senast under hösten 2021. Språklyftet ska samverkas med berörd facklig organisation.
3. Äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, grundskolenämnden och förskolenämnden får i uppdrag att, i samverkan med berörd facklig organisation, införa språktest vid nyanställning inom äldreomsorg, funktionshinder, fritidshem och förskola i enlighet med den modell som rapporteras till kommunstyrelsen senast under augusti 2021.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med berörd facklig organisation, ta fram en modell för hur språktester kan inkluderas som del i arbetsintervjuer och rekryteringsprover inom äldreomsorg, funktionshinderversamhet, fritidshem och förskola. Kommunstyrelsens personalberedning ska informeras löpande under arbetet. Uppdraget ska vara fullgjort senast under augusti 2021.

Yrkandet

Vi välkomnar att Sverigedemokraterna, sent omsider, har börjat släppa sina invanda dogmer. Partiet har i flera av sina budgetförslag velat skära ner massivt på SFI-utbildning och andra språkstödande insatser. Sverigedemokraterna stöttade dessutom tvångsprivatseringen av hemtjänsten och det unikt långtgående marknadsexperimentet ”utmaningsrätt”, vilket får oss att kraftfullt betvivla hur genuin omtanken om äldreomsorgspersonalens arbetsmiljö och kvaliteten i välfärden verkligen är. Men även om denna motion tyder på något sorts försök till omvändning från Sverigedemokraterna måste vi konstatera att motionärernas förslag är otillräckligt och inte träffar rätt.

Socialdemokraternas hållning är att vägen till integration går genom det svenska språket. I

regeringsställning har vi infört språkplikt i socialtjänstlagen, språkplikt för nyanlända och satsat stora resurser på kommunal SFI-utbildning samt andra språkstöttande insatser. Sambandet med den aktiva arbetsmarknadspolitiken är otvetydigt; den som ska vara anställningsbar på svensk arbetsmarknad behöver kunna tala flytande svenska. Detta bör naturligtvis vara gällande även inom den kommunala välfärdssektorn. Att en viss andel av personalen inte kan tala svenska på en tillfredställande yrkesnivå vållar bekymmer för medborgare, brukare, kollegor och chefer. Detta problem har lyfts av såväl fackliga företrädare som av brukarna själva, såväl i Göteborg som i många andra kommuner. Stadens största fackförbund och landets näst största fackförbund, Kommunal, har länge krävt att alla som jobbar inom äldreomsorgen ska kunna läsa, skriva och ta instruktioner på svenska. Under hösten 2019 presenterade fackförbundet en rapport om verksamhets- och arbetsproblem med koppling till bristande språkkunskaper inom äldreomsorgen.

Rapporten pekar i samma riktning som annan erfarenhet och empiri: Bristfälliga språkkunskaper kan både leda till bristande arbetsmiljö och försämra förutsättningarna för kollegialt arbete. Felaktig uppfattning om direkta arbetsinstruktioner eller språkliga missförstånd i kontakten med utsatta brukare kan få allvarliga och oacceptabla konsekvenser - och detta särskilt i välfärdsverksamheter som innehåller intima och känsliga arbetsmoment. De ökade dokumentationskraven i offentlig sektor ställer dessutom ännu högre generella krav på personalens språkkunskap än tidigare. Medarbetare måste ges chansen till språkhöjande kompetensutveckling, brukare måste kunna lita på att kommunikation med personalen alltid förstås fullt ut och medborgare måste känna sig trygga med att staden ställer tydliga kompetenskrav inom den skattefinansierade välfärden. Situationen måste få en skyndsam, tillfredställande och permanent lösning.

Äldreomsorgen må vara särskilt utsatt, men problem i kommunikationskedjan anhöriga-brukare-personal förekommer även inom funktionshinders-, fritidshems- och förskoleverksamhet. Funktionshindersverksamheten kräver, oavsett målgrupp eller del, att personalen förmår uppfatta språkliga nyanser och andra sorters verbala signaler på ett sätt som kräver goda kunskaper i svenska. Men situationen inom fritidshem och förskola kan få särskilt graverande konsekvenser. Låga språkkunskaper inom utbildning för barn i ung ålder riskerar att gå ut över barnens språkutveckling. Ur ett integrationsperspektiv är det viktigt att fler barn till utrikesfödda deltar i fritidshem och förskola – en poäng vars själva huvudsyfte urholkas om barn med utländsk bakgrund, som redan från början är missgynnade i sin språkutveckling, omges av personal som inte talar svenska enligt den nivå som bör kunna förväntas. Inom samtliga fyra berörda områden råder personalbrist av varierande grad; en brist som förväntas tillta under det kommande årtiondet. Den pressade rekryteringssituationen innebär en risk för att personal med bristfälliga språkkunskaper anställs, trots att språkförbistringen kan utgöra ett problematiskt element på arbetsplatsen. För att garantera hög kvalitet och fungerande arbetsmiljö i välfärdens utförarled måste staden måste skärpa sina kompetenskrav, och detta särskilt i rekryteringsprocessen.

Vi vill därför att Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, som utgör stadens expertis i frågan om snabb och flexibel språkträning, får i uppdrag att – tillsammans med äldre- samt och vård och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd, grundskolenämnden och förskolenämnden – inleda arbetet med ett kompetenshöjande språklyft för anställda inom äldreomsorgen, funktionshindersverksamheten, fritidshem och förskola. Enhetschefer och rektorer bör identifiera deltagare som är lämpliga för utbildningsinsatser. Kommunstyrelsen tilldelas ett parallellt uppdrag om att ta fram en lämplig modell hur språkstester kan inlemmas i ordinarie rekryteringsprocesser vid nyanställning. Efter fullgjort uppdrag och återredovisad modell bör godkänt språktest vara villkor för nyanställningar inom berörda verksamheter. Samtliga uppdrag ska samverkas med berörd facklig

organisation. Fullt implementerade bör dessa åtgärder leda till att arbetsmiljön förbättras, kompetensen inom staden ökar och att såväl anhöriga och vårdnadshavare som brukare och elever upplever ökad kvalitet i välfärdstjänsternas utförande.

Pandemins fortsatta utveckling har dessutom förstärkt behovet av att staden tar ett helhetsgrepp om språkets vikt i välfärdsverksamheterna. I rapporter från chefsled, nödrop från fackliga parter, vittnesmål från anhöriga och KPMG:s granskning framkommer tydligt att språkförbistring och bristande kompetens i det svenska språket har bidragit negativt till smittbekämpningen under hela våren 2020. Socialdemokraterna har tidigare krävt införande av språkrav, implementerat genom någon form av språktester, vid nyanställning i välfärden. Vi har också pekat på behovet av ett obligatoriskt språklyft, där personal som har rekryterats trots bristfällig språkkunskap genomgår obligatorisk utbildning i det svenska språket på arbetstid. Bristen på tydliga språkrav vid anställningsförfaranden har lett till en situation där språkförbistringen har utvecklats till ett direkt arbetsmiljöproblem, kvalitetsproblem och smittspridningsproblem – samtidigt. Misstolkade arbetsinstruktioner och missförstådda hygienrutiner utgör alltid oacceptabla förekomster på arbetsplatserna, men innebär i dagsläget dessutom ett potentiellt livsfarligt hot mot brukares hälsa och medarbetares trygghet.